

62000A0230

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a patra)
din 9 iulie 2003¹

Daesang Corp. și Sewon Europe GmbH
împotriva
Comisiei Comunităților Europene

„Concurență – Înțelegere – Lizină – Linii directoare privind metoda de calculare a amenzilor
– Cifra de afaceri – Circumstanțe atenuante – Cooperare în cursul procedurii administrative”

În cauza T-230/00,

Daesang Corp., cu sediul în Seul (Coreea de Sud),

Sewon Europe GmbH, cu sediul în Eschborn (Germania),

reprezentate de J.-F. Bellis și S. Reinart, avocați, precum și de domnul A. Kmiecik, solicitor,
cu domiciliul ales în Luxemburg,

reclamante,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnii W. Wils și R. Lyal, în calitate de
agenți, asistați de domnul J. Flynn, barrister, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârâtă,

având ca obiect o cerere de reducere a amenzii aplicate reclamantelor de către Comisie prin
Decizia 2001/418/CE din 7 iunie 2000 privind o procedură de aplicare a articolului 81 din
Tratatul CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE (Cauza COMP/36.545/F3 —
Aminoacizi) (JO 2001, L 152, p. 24),

TRIBUNALUL DE PRIMĂ INSTANȚĂ AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE (Camera a
patra),

compus din domnul M. Vilaras, președinte, doamna V. Tiili și domnul P. Mengozzi,
judecători,
grefier: doamna D. Christensen, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 25 aprilie 2002,

pronunță prezenta

Hotărâre

¹ Limba de procedură: engleza.

Fapte aflate la originea litigiului

- 1 Reclamantele, Daesang Corp. (denumită în continuare „Daesang”) și filiala sa europeană, Sewon Europe GmbH (denumită în continuare „Sewon Europe”) își desfășoară activitatea în sectorul producției de hrană pentru animale și de aminoacizi. Daesang, înființată la sfârșitul anului 1997, este o întreprindere coreeană rezultată din fuziunea dintre Miwon Corp. Ltd și Daesang Industrial Ltd, cunoscută anterior sub denumirea de Sewon Corp. Ltd (denumită în continuare „Sewon Corp.”). În cursul primului semestru al anului 1998, Daesang a cedat activitățile sale internaționale pe piața lizinei unei alte întreprinderi.
- 2 Lizina este aminoacidul principal utilizat în hrana animalelor în scop nutrițional. Lizina sintetică se utilizează ca aditiv în hrana care nu conține suficientă lizină naturală, ca de exemplu cerealele, pentru a le permite nutriționiștilor să creeze regimuri pe bază de proteine care satisfac nevoile alimentare ale animalelor. Furajele în care se adaugă lizină sintetică se pot, de asemenea, substitui furajelor care conțin o cantitate suficientă de lizină în stare naturală, precum soia.
- 3 În anul 1995, în urma unei investigații secrete desfășurate de Federal Bureau of Investigation, s-au efectuat percheziții în Statele Unite la sediile mai multor întreprinderi active pe piața lizinei. În august și octombrie 1996, societățile Archer Daniels Midland Co. (denumită în continuare „ADM Company”), Kyowa Hakko Kogyo Co. Ltd, Sewon Corp., Cheil Jedang Corp. (denumită în continuare „Cheil”) și Ajinomoto Co. Inc. au fost acuzate de autoritățile americane de constituirea unei înțelegeri pentru stabilirea prețurilor lizinei și împărțirea volumelor vânzărilor acestui produs între iunie 1992 și iunie 1995. În urma unor acorduri încheiate cu Ministerul Justiției american, întreprinderilor le-au fost aplicate amenzi de către judecătorul responsabil de dosar, respectiv o amendă de 10 milioane de dolari americani (USD) pentru Kyowa Hakko Kogyo și Ajinomoto Co. Inc., o amendă de 70 milioane de USD pentru ADM Company și o amendă de 1,25 milioane de USD pentru Cheil. Valoarea amenzii aplicate societății Sewon Corp. s-a ridicat, conform acesteia, la 328 000 USD. În plus, trei directori ai ADM Company au fost condamnați la pedepse cu închisoarea și plata unor amenzi pentru rolul lor în înțelegere.
- 4 În iulie 1996, Ajinomoto i-a propus Comisiei, în baza Comunicării 96/C 207/04 a Comisiei privind neaplicarea de amenzi sau reducerea cuantumului acestora în cauzele având ca obiect înțelegeri (JO 1996, C 207, p. 4, denumită în continuare „Comunicarea privind cooperarea”), să coopereze cu aceasta pentru dovedirea existenței unei înțelegeri pe piața lizinei și a efectelor acesteia în Spațiul Economic European (SEE).
- 5 La 11 și 12 iunie 1997, Comisia a efectuat investigații, în temeiul articolului 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [81] și [82] din tratat (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3), la sediile din Europa ale ADM Company și Kyowa Hakko Europe GmbH. În urma acestor verificări, Kyowa Hakko Kogyo și Kyowa Hakko Europe și-au anunțat dorința de a coopera cu Comisia și i-au furnizat anumite informații privind, în special, cronologia reuniunilor dintre producătorii de lizină.
- 6 La 28 iulie 1997, Comisia a trimis, în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17, societății ADM Company și filialei sale europene Archer Daniels Midland Ingredients Ltd (denumită în continuare „ADM Ingredients”), Sewon Corporation și Sewon Europe (denumite în continuare împreună „Sewon”), precum și societății Cheil, solicitări de informații privind comportamentul acestora pe piața aminoacizilor și reuniunile înțelegerii indicate în cererile

respective. Ca răspuns la această solicitare, Sewon a anunțat că este dispusă să coopereze cu Comisia. Aceasta a prezentat procese-verbale ale reuniunilor dintre producătorii de lizină și a oferit informații privind unele reuniuni care nu fuseseră indicate în cererea Comisiei. În continuare, a oferit alte informații suplimentare.

- 7 La 30 octombrie 1998, pe baza informațiilor care i-au fost comunicate, Comisia a transmis o comunicare a obiecțiilor reclamantelor și celorlalte întreprinderi interesate, respectiv ADM Company și ADM Ingredients (denumite în continuare împreună „ADM”), Ajinomoto și filialei sale europene, Eurolysine SA (denumite în continuare împreună „Ajinomoto”), Kyowa Hakko Kogyo și filiele sale europene, Kyowa Hakko Europe (denumite în continuare împreună „Kyowa”), precum și Cheil, pentru încălcarea articolului 81 alineatul (1) CE și a articolului 53 alineatul (1) CE din Acordul privind SEE (denumit în continuare „Acordul privind SEE”). În comunicarea privind obiecțiunile, Comisia reproșa întreprinderilor respective că au stabilit prețurile lizinei în SEE, precum și cote de vânzare pe piața respectivă și că au făcut schimb de informații privind volumele vânzărilor specifice, începând din septembrie 1990 (Ajinomoto, Kyowa și Sewon), martie 1991 (Cheil) și iunie 1992 (ADM) până în iunie 1995.
- 8 În urma audierii întreprinderilor implicate din 1 martie 1999, Comisia le-a trimis acestora, la 17 august 1999, o comunicare suplimentară privind obiecțiunile referitoare la durata înțelegerii, căreia reclamantele i-au răspuns la 8 octombrie 1999.
- 9 La finalul procedurii, Comisia a adoptat Decizia 2001/418/CE din 7 iunie 2000 privind o procedură de aplicare a articolului 81 din Tratatul CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE (Cauza COMP/36.545/F3 — Aminoacizi) (JO 2001, L 152, p. 24, denumită în continuare „decizia”). Decizia a fost notificată societăților Daesang și Sewon Europe la 19 și, respectiv, la 28 iunie 2000.
- 10 Decizia conține următoarele dispoziții:

„Articolul 1

[ADM Company] și filiala sa europeană [ADM Ingredients], Ajinomoto Company, Incorporated și filiala sa europeană Eurolysine SA, Kyowa Hakko Kogyo Company Limited și filiala sa europeană Kyowa Hakko Europe GmbH, [Daesang] și filiala sa europeană [Sewon Europe], precum și [Cheil] au încălcat articolul 81 alineatul (1) din Tratatul CE și articolul 53 alineatul (1) din Acordul privind SEE prin participarea la acorduri cu privire la prețuri, volumele vânzărilor și schimbul de informații individuale privind volumele vânzărilor de lizină sintetică, pentru întregul SEE.

Durata încălcării a fost următoarea:

- a) în cazul [ADM Company] și [ADM Ingredients]: de la 23 iunie 1992 până la 27 iunie 1995;
- b) în cazul Ajinomoto Company Incorporated și Eurolysine SA: cel puțin începând din iulie 1990 până la 27 iunie 1995;
- c) în cazul Kyowa Hakko Kogyo Company Limited și Kyowa Hakko Europe GmbH: cel puțin începând din iulie 1990 până la 27 iunie 1995;

- d) în cazul [Daesang] și [Sewon Europe]: cel puțin începând din iulie 1990 până la 27 iunie 1995;
- e) în cazul [Cheil]: de la 27 august 1992 până la 27 iunie 1995.

Articolul 2

Întreprinderilor enumerate la articolul 1 li se aplică următoarele amenzi, ca urmare a încălcării constatate la articolul menționat:

- a) [ADM Company] și [ADM Ingredients] (răspundere solidară) o amendă de: 47 300 000 euro
- b) Ajinomoto Company, Incorporated și Eurolysine SA (răspundere solidară) o amendă de: 28 300 000 euro
- c) Kyowa Hakko Kogyo Company Limited și Kyowa Hakko Europe GmbH (răspundere solidară) o amendă de: 13 200 000 euro
- d) [Daesang] și [Sewon Europe] (răspundere solidară) o amendă de: 8 900 000 euro
- e) [Cheil], o amendă de: 12 200 000 euro

[...]”.

- 11 În vederea calculării cuantumului amenzilor, Comisia a aplicat, în decizie, metodologia prezentată în Liniile directoare privind metoda de stabilire a amenzilor aplicate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului 65 alineatul (5) din Tratatul CECO (JO 1998, C 9, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 69, denumite în continuare „Liniile directoare”), precum și în Comunicarea privind cooperarea.
- 12 În primul rând, cuantumul de bază al amenzii, determinat în funcție de gravitatea și durata încălcării, a fost stabilit, în privința reclamantelor, la 21 milioane de euro. În cazul societăților Ajinomoto, ADM, Kyowa și Cheil, cuantumul de bază al amenzii a fost stabilit la 42, 39, 21 și, respectiv, 19,5 milioane de euro (considerentul 314 din decizie).
- 13 Pentru a stabili cuantumul de plecare al amenzilor, determinat în funcție de gravitatea încălcării, Comisia a considerat, în primul rând, că întreprinderile implicate au comis o încălcare foarte gravă, având în vedere natura, impactul concret al acesteia pe piața lizinei în SEE și dimensiunea pieței geografice relevante. Considerând în continuare, pe baza cifrelor de afaceri totale realizate de acestea în cursul ultimului an din perioada comiterii încălcării, că exista o diferență considerabilă între dimensiunea întreprinderilor care au comis încălcarea, Comisia a aplicat un tratament diferențiat. În consecință, cuantumul de plecare al amenzilor a fost stabilit la 30 milioane de euro pentru ADM și Ajinomoto și la 15 milioane de euro pentru Kyowa, Cheil și reclamante (considerentul 305 din decizie).

- 14 Pentru a ține seama de durata încălcării comise de fiecare întreprindere și pentru a stabili quantumul de bază pentru amenda corespunzătoare fiecăreia, quantumul de plecare astfel stabilit a fost majorat cu 10 % pe an, respectiv o majorare de 30 % pentru ADM și Cheil și de 40 % pentru Ajinomoto, Kyowa și reclamante (considerentul 313 din decizie).
- 15 În al doilea rând, pe baza circumstanțelor agravante, quantumurile de bază ale amenzilor pentru ADM și Ajinomoto au fost majorate cu 50 % fiecare, respectiv 19,5 milioane de euro pentru ADM și 21 milioane de euro pentru Ajinomoto, pe motiv că aceste întreprinderi avuseseră rolul de lider la comiterea încălcării (considerentul 356 din decizie).
- 16 În al treilea rând, pe baza circumstanțelor atenuante, Comisia a redus cu 20 % majorarea aplicată amenzii reclamantelor pentru durata încălcării, pe motiv că Sewon avusese un rol pasiv în înțelegere de la începutul anului 1995 (considerentul 365 din decizie). În plus, Comisia a redus cu 10 % quantumurile de bază ale amenzilor pentru fiecare întreprindere implicată, pe motiv că acestea au pus capăt încălcării imediat după primele intervenții ale unei autorități publice (considerentul 384 din decizie).
- 17 În al patrulea rând, Comisia a acordat o „reducere semnificativă” a quantumului amenzii, în sensul secțiunii D din Comunicarea privind cooperarea. Pe această bază, Comisia a acordat redus pentru Ajinomoto și reclamante cu 50 % quantumul amenzii care le-ar fi fost aplicată în absența cooperării, cu 30 % pentru Kyowa și Cheil și, în cele din urmă, cu 10 % pentru ADM (considerentele 431, 432 și 435 din decizie).

Procedura și concluziile părților

- 18 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului la 30 august 2000, reclamantele au introdus prezenta acțiune.
- 19 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a patra) a decis deschiderea procedurii orale și, în temeiul măsurilor de organizare a procedurii, a solicitat Comisiei să răspundă la diverse întrebări în scris. Pârâta s-a conformat acestei solicitări în termenul stabilit.
- 20 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 25 aprilie 2002.
- 21 Reclamantele solicită Tribunalului:
 - reducerea quantumului amenzii aplicate;
 - obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.
- 22 Comisia solicită Tribunalului:
 - respingerea acțiunii ca neîntemeiată;
 - obligarea în mod solidar a reclamantelor la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

- 23 Acțiunea se întemeiază pe patru capete de cerere principale. În primul rând, reclamantele reproșează Comisiei că a efectuat calculul amenzii pe baza criteriilor stabilite de Liniile

directoare. În al doilea rând, reclamantele reproșează Comisiei că nu a ținut seama de cifra de afaceri relevantă în cadrul evaluării sale privind gravitatea încălcării. În al treilea rând, reclamantele susțin că anumite circumstanțe atenuante nu au fost luate în considerare de către Comisie. În al patrulea și ultimul rând, reclamantele reproșează Comisiei că a apreciat în mod eronat cooperarea lor în cursul procedurii administrative.

- 24 În cursul ședinței, reclamantele au renunțat la capătul de cerere referitor la pretinsa aplicare retroactivă a Liniilor directe, astfel cum s-a afirmat la punctul II B din cerere, fapt de care Tribunalul a luat act în procesul-verbal de ședință.

Cu privire la cifra de afaceri luată în considerare la evaluarea gravității încălcării

Argumentele părților

- 25 Reclamantele susțin că, la calcularea cuantumului de plecare a amenzii în raport cu gravitatea încălcării, Comisia a încălcat principiul proporționalității și principiul egalității de tratament.

— Cu privire la încălcarea principiului proporționalității

- 26 Reclamantele reproșează Comisiei că a stabilit cuantumul de plecare al amenzii, calculat în funcție de gravitatea încălcării, ținând mai curând seama de cifra de afaceri mondială a societății Sewon, decât de cifra de afaceri corespunzătoare vânzărilor de lizină în SEE. Neluarea în considerare a acestei din urmă cifre constituie o încălcare a principiului proporționalității, pe motiv că, în speță, cuantumul de plecare al amenzii ar reprezenta 100 % din totalul vânzărilor de lizină realizate de Sewon în SEE în 1995.

- 27 Potrivit reclamantelor, Comisia a considerat în mod eronat că cifra de afaceri corespunzătoare vânzărilor produsului care face obiectul încălcării pe piața geografică relevantă nu constituie un factor relevant pentru calcularea cuantumului de bază al amenzii (considerentul 318 din decizie). Procedând astfel, Comisia nu a respectat principiul proporționalității, consacrat la articolul 5 CE, care impune adoptarea unor măsuri care nu depășesc ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit.

- 28 Potrivit reclamantelor, din Hotărârea Curții din 7 iunie 1983, *Musique Diffusion française și alții/Comisia* (100/80–103/80, Rec., p. 1825, punctul 121) rezultă că cifra de afaceri totală nu este relevantă pentru stabilirea cuantumului amenzii și că trebuie să se ia în considerare o cifră de afaceri redusă pentru vânzările produsului care face obiectul încălcării. Această analiză este confirmată de Hotărârea Tribunalului din 14 iulie 1994, *Parker Pen/Comisia* (T-77/92, Rec., p. II-549), în care cuantumul amenzii a fost redus pentru a ține seama de cifra de afaceri redusă provenită din vânzările produsului care a făcut obiectul încălcării, în raport cu cea rezultată din totalul vânzărilor realizate.

- 29 Neluarea în considerare a cifrei de afaceri corespunzătoare vânzărilor produsului care a făcut obiectul încălcării pe piața geografică relevantă ar conduce la neluarea în considerare a amplitudinii reale a încălcării pentru calcularea cuantumului de bază al amenzii. Astfel, niciunul dintre factorii luați în considerare nu ar permite evaluarea impactului încălcării. În primul rând, criteriul referitor la natura încălcării, deși pertinent, este diferit de cel referitor la amploarea încălcării. În al doilea rând, cu toate că evocă impactul înțelegerii asupra producătorilor (considerentele 261–296), decizia nu face nicio cuantificare în acest sens, ceea ce ar fi impus o referire la volumul tranzacțiilor realizate cu produsul în cauză. Decizia menționează totodată faptul că încălcarea s-a extins pe piața SEE (considerentul 297 din decizie), dar numărul de țări afectate de o înțelegere nu reprezintă în mod obligatoriu un

indiciu al unui impact semnificativ. În ceea ce privește compararea dimensiunii societății Sewon cu cea a celorlalți participanți la înțelegere, nici aceasta nu permite evaluarea importanței impactului afectării concurenței.

— Cu privire la luarea în considerare a unei cifre de afaceri eronate și la încălcarea principiului egalității de tratament

- 30 Reclamantele susțin că, la compararea dimensiunilor întreprinderilor implicate în vederea stabilirii quantumului de plecare al amenzilor în funcție de gravitatea încălcării (considerentele 303-305 din decizie), Comisia s-a bazat pe o cifră de afaceri eronată în privința societății Sewon, ceea ce a condus la o discriminare în defavoarea acesteia din urmă.
- 31 Reclamantele subliniază că cifra de afaceri totală a societății Sewon la care se referă Comisia în prima coloană din tabelul de la considerentul 304 din decizie, respectiv 946 de milioane de euro în 1995, este eronată, cifra respectivă fiind, de fapt, de 295 milioane de euro.
- 32 Reclamantele deduc din aceasta că, în măsura în care cifra de afaceri a societății Sewon era de trei ori mai mică decât cea indicată, comparația făcută de Comisie este în mod evident eronată. În special, cifra de afaceri mondială a societății Sewon nu reprezintă decât 10 % din cea a societății Kyowa și 15 % din cea a societății Cheil, cu toate că aceste întreprinderi au fost considerate de dimensiuni comparabile.
- 33 În vederea aplicării unui tratament diferențiat care să reflecte diferențele de dimensiune, Sewon ar fi trebuit așadar să fie inclusă în a treia categorie de întreprinderi. În situația actuală, quantumul de plecare al amenzii aplicate societății Sewon, pe baza gravității încălcării, ar echivala cu 50 % din cel aplicabil pentru ADM și Ajinomoto, în timp ce, pe baza cifrelor de afaceri totale realizate în 1995, Sewon nu ar reprezenta decât 2 % din dimensiunea societății ADM și 6 % din dimensiunea societății Ajinomoto. În plus, quantumul de plecare al amenzii pentru Sewon ar corespunde unei valori de circa 5 % din cifra totală de afaceri a acesteia în 1995, față de 0,5 și 0,79 % pentru Kyowa și, respectiv, pentru Cheil.
- 34 În replica lor, reclamantele consideră că este greu de înțeles argumentul Comisiei, prezentat în memoriul în apărare, conform căruia aceasta s-ar fi bazat pe cifra de afaceri totală reală a societății Sewon, în valoare de 227 milioane de euro, pentru a realiza comparația contestată. Astfel, această cifră de afaceri reprezintă 8 % din cea a Kyowa și 12 % din cea a Cheil. Chiar în cazul în care Comisia s-ar fi bazat într-adevăr pe această cifră, tratamentul aplicat societății Sewon nu ar fi fost mai puțin discriminatoriu.
- 35 În ceea ce privește argumentul Comisiei conform căruia cifra de afaceri a societății Sewon pentru vânzările de lizină în SEE în anul 1995 era, în orice caz, comparabilă cu cele ale Cheil și Kyowa, acesta este o justificare *ex post* pe care Comisia însăși a exclus-o din decizie.
- 36 Comisia susține, în esență, că quantumul de bază al amenzii, stabilit în funcție de gravitatea încălcării, nu este nici disproporționat, nici discriminatoriu. Pe de altă parte, quantumul amenzii nu ar trebui să se stabilească în funcție de cifra de afaceri din SEE, ci de gravitatea și durata încălcării.

Aprecierea Tribunalului

— Cu privire la încălcarea principiului proporționalității

- 37 Dintr-o jurisprudență constantă rezultă că, în temeiul Regulamentului nr. 17, Comisia dispune de o marjă de apreciere pentru stabilirea cuantumurilor amenzilor în vederea orientării comportamentului întreprinderilor, în sensul respectării normelor de concurență (Hotărârea Tribunalului din 6 aprilie 1995, Martinelli/Comisia, T-150/89, Rec., p. II-1165, punctul 59, Hotărârea Tribunalului din 11 decembrie 1996, Van Megen Sports/Comisia, T-49/95, Rec., p. II-1799, punctul 53, și Hotărârea Tribunalului din 21 octombrie 1997, Deutsche Bahn/Comisia, T-229/94, Rec., p. II-1689, punctul 127). Aplicarea eficientă a normelor menționate necesită ca în orice moment Comisia să poată adapta nivelul amenzilor la cerințele politicii comunitare în domeniul concurenței, după caz, prin ridicarea acestui nivel (a se vedea în acest sens Hotărârea Musique diffusion française și alții/Comisia, citată anterior, punctul 109).
- 38 Este necesar să se amintească faptul că, în decizie, Comisia a stabilit cuantumul amenziilor impuse reclamantelor prin aplicarea metodei de calcul pe care și-a impus-o în Liniile directoare. Conform unei jurisprudențe constante, Comisia nu se poate abate de la regulile pe care și le-a stabilit (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 17 decembrie 1991, Hercules Chemicals/Comisia, T-7/89, Rec., p. II-1711, punctul 53, confirmată în recurs prin Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Hercules Chemicals/Comisia, C-51/92 P, Rec., p. I-4235, precum și jurisprudența citată). În special, atunci când Comisia adoptă linii directoare cu scopul de a indica, în conformitate cu tratatul, criteriile pe care dorește să le aplice în cadrul exercitării puterii sale de apreciere, rezultă o autolimitare a acestei puteri, în sensul că aceasta trebuie să se conformeze normelor indicative pe care și le-a impus (Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 1996, AIUFFASS și AKT/Comisia, T-380/94, Rec., p. II-2169, punctul 57 și Hotărârea Tribunalului din 30 aprilie 1998, Vlaams Gewest/Comisia, T-214/95, Rec., p. II-717, punctul 89).
- 39 Conform Liniilor directoare, pentru calcularea amenzilor, Comisia ia ca punct de plecare o valoare stabilită în funcție de gravitatea încălcării (denumită în continuare „quantum de plecare general”). Gravitatea încălcărilor se stabilește în funcție de o serie de elemente, dintre care de unele Comisia trebuie să țină seama în mod obligatoriu.
- 40 În această privință, Liniile directoare prevăd că, pe lângă natura specifică a încălcării, impactul real al acesteia asupra pieței și mărimea pieței geografice afectate, este de asemenea necesar să se țină seama de capacitatea economică efectivă a autorilor încălcării de a cauza prejudicii semnificative altor operatori, în special consumatorilor, și să se fixeze amenda la un nivel care să îi asigure un efect suficient de descurajator (punctul 1 A paragraful al patrulea).
- 41 De asemenea, se poate ține seama de faptul că întreprinderi de dimensiune mare au o capacitate mai bună de a recunoaște mai ușor caracterul ilicit al comportamentului lor și consecințele care decurg din acesta (punctul 1 A paragraful al cincilea).
- 42 În cazurile care implică mai multe întreprinderi, precum cartelurile, poate fi necesar să se reducă cuantumul de plecare general pentru a se ține seama de ponderea specifică și, prin urmare, de impactul real al comportamentului ilicit al fiecărei întreprinderi asupra concurenței, în special atunci când există o diferență considerabilă între dimensiunile întreprinderilor care comit o încălcare de același tip și să se adapteze în consecință cuantumul de plecare general în funcție de caracterul specific al fiecărei întreprinderi (denumit în continuare „quantum de plecare specific”) (punctul 1 A paragraful al șaselea).
- 43 Trebuie remarcat că Liniile directoare nu prevăd că valoarea amenzilor se calculează în funcție de cifra de afaceri totală sau de cifra de afaceri realizată de întreprinderi pe piața relevantă. Totuși, acestea nu exclud posibilitatea ca astfel de cifre de afaceri să fie luate în

considerare la calcularea cuantumului amenzii, în vederea respectării principiilor generale de drept comunitar și în cazul în care circumstanțele o impun. În special, cifra de afaceri poate fi relevantă atunci când se iau în considerare diferitele elemente enumerate la punctele 40–42 de mai sus (Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, LR AF 1998/Comisia, T-23/99, Rec., p. II-1705, punctele 283 și 284).

- 44 Pe de altă parte, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, printre criteriile de apreciere a gravității încălcării, pot figura, după caz, volumul și valoarea mărfurilor care fac obiectul încălcării, dimensiunea și puterea economică a întreprinderii și, prin urmare, influența pe care aceasta a putut-o exercita pe piață. Pe de o parte, rezultă că este permis, în vederea stabilirii cuantumului amenzii, să se țină seama atât de cifra de afaceri totală a întreprinderii, care constituie un indiciu, chiar dacă este aproximativ și imperfect, de dimensiunea și puterea economică a acesteia, cât și de partea din această cifră care provine din vânzarea mărfurilor care fac obiectul încălcării și care, în consecință, poate oferi un indiciu cu privire la amploarea acesteia. Pe de altă parte, din aceasta rezultă că nu trebuie acordată niciuneia dintre aceste două cifre de afaceri o importanță disproporționată în raport cu celelalte criterii de evaluare, astfel încât stabilirea cuantumului unei amenzi corespunzătoare nu poate fi rezultatul unui simplu calcul bazat pe cifra de afaceri totală (Hotărârea Musique diffusion française și alții/Comisia, citată anterior, punctele 120 și 121; Hotărârea Parker Pen/Comisia, citată anterior, punctul 94 și Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, SCA Holding/Comisia, T-327/94, Rec., p. II-1373, punctul 176).
- 45 În speță, din decizie reiese că, pentru stabilirea cuantumului de plecare al amenzii, Comisia a luat în considerare în primul rând natura specifică a încălcării, impactul real al acesteia asupra pieței și întinderea pieței geografice în cauză. Comisia a precizat apoi că, în contextul tratamentului diferențiat pe care trebuie să îl aplice întreprinderilor, era necesar să țină seama de „capacitatea efectivă a întreprinderilor implicate de a cauza prejudicii semnificative pieței lizinei în SEE”, de efectul descurajator al amenzii și de dimensiunile fiecăreia dintre aceste întreprinderi. În vederea evaluării acestor criterii, Comisia a optat să se bazeze pe cifra de afaceri totală realizată de către fiecare întreprindere în cauză în cursul ultimului an al comiterii încălcării, considerând că această cifră i-ar permite „să aprecieze resursele și importanța reale ale întreprinderilor implicate pe piețele afectate de comportamentul lor ilicit” (considerentul 304 din decizie).
- 46 Mai exact, reclamantele îi reproșează Comisiei că a luat în considerare cifra de afaceri menționată anterior, în locul cifrei de afaceri provenite din vânzările produsului în cauză în SEE.
- 47 În acest stadiu, este necesar să se sublinieze că, având în vedere o anumită ambiguitate care rezultă din citirea coroborată a deciziei și a înscrisurilor părâtei prezentate în cadrul prezentei proceduri, Comisia a precizat în cursul ședinței cu privire la întrebarea expresă a Tribunalului, că a ținut seama nu numai de cifra de afaceri „globală” a întreprinderilor în cauză, adică cea referitoare la toate activitățile acestora, ci și de cifra de afaceri mondială pe piața lizinei, cele două tipuri de cifre de afaceri apărând într-un tabel inclus la considerentul 304 din decizie. În plus, trebuie subliniat că, în conformitate cu considerentul 318 din decizie, „Comisia a luat în considerare în mod corespunzător, în cadrul concluziilor sale privind gravitatea, importanța economică a activității specifice afectate de încălcare”.
- 48 Este totuși evident că Comisia nu a ținut seama de cifra de afaceri realizată de întreprinderile în cauză pe piața afectată de încălcare, respectiv cea a lizinei în SEE.

- 49 Or, în ceea ce privește analiza privind „capacitatea efectivă a întreprinderilor în cauză de a produce un prejudiciu important pieței lizinei în SEE” (considerentul 304 din decizie), care implică o evaluare a importanței reale a acestor întreprinderi pe piața afectată, adică a influenței acestora pe piață, cifra de afaceri totală nu prezintă decât o viziune inexactă a faptelor. Astfel, nu ar fi exclus ca o întreprindere puternică având o multitudine de activități diferite să nu fie prezentă decât în mod secundar pe o piață a produselor specifice precum cea a lizinei. De asemenea, nu ar fi exclus ca o întreprindere având o poziție importantă pe o piață geografică extracomunitară să nu dețină decât o poziție precară pe piața comunitară sau a SEE. În asemenea cazuri, simplul fapt că întreprinderea respectivă realizează o cifră de afaceri totală considerabilă nu înseamnă în mod obligatoriu că aceasta exercită o influență decisivă pe piața afectată de încălcare. Din acest motiv, Curtea a subliniat în Hotărârea din 17 decembrie 1998, *Baustahlgewebe/Comisia* (C-185/95 P, Rec., p. I-8417, punctul 139) că, deși este cert că cotele de piață deținute de o întreprindere nu pot fi decisive pentru a concluziona că o întreprindere aparține unei entități economice puternice, acestea sunt în schimb relevante pentru a determina influența pe care aceasta a putut să o exercite pe piață. În speță, Comisia nu a ținut seama nici de cotele de piață exprimate ca volum al întreprinderilor implicate pe piața afectată, nici de cifra de afaceri a întreprinderilor pe piața afectată (cea a lizinei în SEE), care ar fi permis, având în vedere absența unor producători terți, determinarea importanței relative a fiecărei întreprinderi pe piața relevantă, scoțând în evidență în mod indirect cotele de piață ale acestora (a se vedea Hotărârea Curții din 10 decembrie 1985, *Stichting Sigarettenindustrie/Comisia*, 240/82–242/82, 261/82, 262/82, 268/82 și 269/82, Rec., p. 3831, punctul 99).
- 50 Pe de altă parte, din decizie reiese că Comisia nu a făcut referire în mod explicit la luarea în considerare a „ponderii specifice și, prin urmare, a impactului real al comportamentului ilicit al fiecărei întreprinderi asupra concurenței”, evaluare pe care trebuie în prezent să o efectueze în temeiul Liniilor directoare în cazul în care consideră, ca în speță, că este necesar să se aplice ponderări la quantumurile de plecare ale amenziilor, ca urmare a faptului că această încălcare implică mai multe întreprinderi (de tip cartel) între care există diferențe considerabile de dimensiune (a se vedea punctul 1 A paragraful al șaselea din Liniile directoare).
- 51 În această privință, trimiterea operată în decizie (considerentul 304 ultima teză) la „importanța reală a întreprinderilor” nu este de natură să remedieze omisiunea menționată anterior.
- 52 Astfel, aprecierea ponderii specifice, adică a impactului real al încălcării comise de fiecare întreprindere, constă în realitate în stabilirea amplitudinii încălcării comise de fiecare dintre acestea, și nu în importanța întreprinderii respective în termeni de dimensiune sau de putere economică. Or, astfel cum rezultă dintr-o jurisprudență constantă (a se vedea în special Hotărârea *Musique Diffusion Française și alții/Comisia*, citată anterior, punctul 121 și Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, *Mayr-Melnhof/Comisia*, T-347/94, Rec., p. II-1751, punctul 369), partea din cifra de afaceri provenită din mărfurile care fac obiectul încălcării este de natură să ofere o indicație corectă a amplitudinii unei încălcări pe piața relevantă. În special, astfel cum a subliniat Tribunalul, cifra de afaceri realizată pentru produsele care au făcut obiectul unei practici restrictive constituie un criteriu obiectiv care reflectă o măsură adecvată a caracterului dăunător al acestei practici pentru concurența normală (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 11 martie 1999, *British Steel/Comisia*, T-151/94, Rec., p. II-629, punctul 643).
- 53 Din considerentele de mai sus rezultă că, atunci când s-a bazat pe cifrele de afaceri mondiale ale societății Sewon fără să ia în considerare cifra de afaceri pe piața afectată de încălcare,

respectiv cea a lizinei în SEE, Comisia a încălcat punctul 1 A paragraful al patrulea și al șaselea din Liniile directoare.

- 54 În aceste împrejurări, Tribunalului îi revine sarcina de a cerceta dacă neluarea în considerare a cifrei de afaceri pe piața afectată și nerespectarea Liniilor directoare au determinat, în speță, încălcarea de către Comisie a principiului proporționalității la stabilirea quantumului amenzii. În această privință, trebuie amintit că evaluarea caracterului proporțional al amenzii aplicate în raport cu gravitatea și durata încălcării, criteriile prevăzute la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, se încadrează în controlul de fond acordat Tribunalului în temeiul articolului 17 din regulamentul menționat.
- 55 În prezenta cauză, reclamantele susțin, în esență, că quantumul de plecare specific al amenzii, stabilit la 15 milioane de euro, este disproporționat, în sensul că este echivalent cu cifra de afaceri realizată de Sewon pe piața lizinei în SEE în cursul ultimului an al încălcării.
- 56 În primul rând, trebuie precizat că faptul că quantumul de plecare specific al amenzii este echivalent cu cifra de afaceri realizată pe piața relevantă nu este, în sine, decisiv. Astfel, quantumul de 15 milioane de euro nu constituie decât o valoare intermediară care, în cadrul aplicării metodei definite de Liniile directoare, face ulterior obiectul unor adaptări, în funcție de durata încălcării și de circumstanțele agravante sau atenuante constatate.
- 57 În al doilea rând, natura specifică a încălcării, impactul real al acesteia, întinderea pieței geografice afectate, necesitatea efectului disuasiv al amenzii și dimensiunile întreprinderilor în cauză constituie tot atâtea criterii, în speță, luate în considerare de către Comisie, care ar putea justifica acest quantum intermediar. Pârâta a reținut în mod corect calificarea de încălcare „foarte gravă”, în măsura în care Sewon a participat la o înțelegere orizontală care avea ca obiect stabilirea de obiective de prețuri, cote de vânzare și instituirea unui sistem de schimb de informații privind volumele vânzărilor și care a avut un impact real asupra pieței lizinei în SEE, ca urmare a unei creșteri artificiale a prețurilor și a unei restricții a volumelor respective. În ceea ce privește dimensiunea întreprinderilor și efectul disuasiv al amenziilor, este necesar să se sublinieze că în mod corect Comisia a ales opțiunea de a se întemeia pe cifra de afaceri totală a întreprinderilor în cauză. Conform jurisprudenței, cifra de afaceri totală este într-adevăr cea care indică dimensiunea unei întreprinderi (a se vedea în acest sens Hotărârea Musique Diffusion Française și alții/Comisia, citată anterior, punctul 121), precum și puterea economică a acesteia, care este decisivă pentru evaluarea efectului disuasiv al unei amenzi asupra acesteia.
- 58 În al treilea rând, trebuie subliniat că quantumul de 15 milioane de euro aplicat reclamantelor este considerabil inferior pragului minim de 20 milioane de euro prevăzut în mod normal de Liniile directoare pentru acest tip de încălcare foarte gravă (a se vedea punctul 1 A paragraful al doilea liniuța a treia).
- 59 În susținerea propriilor pretenții, reclamantele invocă de asemenea în mod explicit Hotărârea Parker Pen/Comisia, citată anterior, în care Tribunalul a admis motivul întemeiat pe încălcarea principiului proporționalității, pe motiv că Comisia nu luase în considerare faptul că cifra de afaceri realizată din produsele care au făcut obiectul încălcării era relativ scăzută în comparație cu cea rezultată din totalul vânzărilor realizate de societatea în cauză, ceea ce a justificat o reducere a quantumului amenzii (punctele 94 și 95).
- 60 Trebuie să se observe, în primul rând, că soluția adoptată de Tribunal în Hotărârea Parker Pen/Comisia, citată anterior, se referă la stabilirea quantumului final al amenzii, și nu la quantumul de plecare al amenzii stabilit în raport cu gravitatea încălcării.

- 61 În continuare, presupunând că jurisprudența menționată anterior se poate transpune în speță, trebuie amintit că Tribunalul poate aprecia, în cadrul competenței sale de fond, caracterul corespunzător al cuantumului amenzilor. Această apreciere poate justifica prezentarea și luarea în considerare a unor informații suplimentare (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 16 noiembrie 2000, SCA Holding/Comisia, C-297/98 P, Rec., p. I-10101, punctele 53–55) ca de exemplu, în speță, cifra de afaceri realizată de Sewon pe piața lizinei în SEE, neluată în considerare în decizie.
- 62 În această privință, este necesar să se sublinieze că, din comparația diverselor cifre de afaceri realizate de Sewon în anul 1995, reies două informații. Pe de o parte, este adevărat că cifra de afaceri provenită din vânzările de lizină în SEE poate fi considerată mică în raport cu cifra de afaceri totală, prima reprezentând numai 5 % din cea de a doua. Pe de altă parte, reiese în schimb că cifra corespunzătoare vânzărilor de lizină în SEE reprezintă o parte relativ importantă din cifra de afaceri pe piața mondială a lizinei, în speță mai mult de 22 %.
- 63 În măsura în care vânzările de lizină în SEE nu reprezintă așadar o proporție mică, ci o parte semnificativă din această ultimă cifră de afaceri, nu se poate susține în mod valid că a fost încălcat principiul proporționalității, cu atât mai mult cu cât cuantumul de plecare al amenzii nu a fost stabilit doar în temeiul unui simplu calcul bazat pe cifra de afaceri totală, ci și pe baza cifrei de afaceri sectoriale și a altor criterii relevante precum natura încălcării, impactul real al acesteia asupra pieței, întinderea pieței afectate, necesitatea efectului disuasiv al sancțiunii, dimensiunea și puterea întreprinderilor.
- 64 În lumina motivelor menționate anterior, Tribunalul consideră, în cadrul competenței sale de fond, că cuantumul de plecare al amenzii calculat în raport cu gravitatea încălcării comise de Sewon este adecvat și că, întrucât nerespectarea de către Comisie a Liniilor directe nu a implicat în speță o încălcare a principiului proporționalității, este necesar să se respingă obiecția formulată în acest sens de către reclamante.

— Cu privire la încălcarea principiului egalității de tratament

- 65 Atunci când determină cuantumul amenzilor, Comisia nu poate încălca principiul egalității de tratament, principiu general de drept comunitar care, conform unei jurisprudențe constante, este încălcat numai atunci când situații comparabile sunt tratate în mod diferit sau situații diferite sunt tratate în mod identic, cu excepția cazurilor în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (a se vedea, în special, Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, BPB de Eendracht/Comisia, T-311/94, Rec., p. II-1129, punctul 309 și jurisprudența citată).
- 66 Conform acestui principiu, punctul 1 A paragraful al șaselea din Liniile directe prevede că, în cazul în care o încălcare implică mai multe întreprinderi, ar putea fi necesar să se aplice diminuări ale cuantumurilor de plecare ale amenzilor pentru a se ține seama de ponderea specifică și, prin urmare, de impactul real al comportamentului ilicit al fiecărei întreprinderi asupra concurenței, în special atunci când există o diferență considerabilă între dimensiunile întreprinderilor care comit o încălcare de același tip.
- 67 Astfel, în conformitate cu punctul 1 secțiunea A paragraful al șaptelea din Liniile directe, principiul aplicării unor sancțiuni egale pentru același comportament poate conduce, în cazul în care circumstanțele justifică acest fapt, la aplicarea unor amenzi diferite întreprinderilor implicate, fără ca această diferențiere să aibă la bază un calcul aritmetic.

- 68 În decizie (considerentele 303 și 304), Comisia a considerat că există o diferență considerabilă între dimensiunile întreprinderilor care au comis încălcarea. În consecință, aceasta a considerat că, pentru a ține seama de capacitatea efectivă a întreprinderilor implicate de a cauza prejudicii semnificative pieței lizinei în SEE, precum și de necesitatea de a se asigura că cuantumul amenzii are un caracter suficient de descurajator, este necesar, având în vedere dimensiunea întreprinderilor, ca acestea să fie împărțite în două categorii, respectiv, pe de o parte, Ajinomoto și ADM, pentru care cuantumul de plecare al amenzii a fost stabilit la 30 de milioane de euro, și pe de altă parte, Kyowa, Cheil și Sewon, pentru care a fost stabilit un cuantum de plecare de 15 milioane.
- 69 Contrar argumentației elaborate în cadrul motivului întemeiat pe încălcarea principiului proporționalității, reclamantele nu mai invocă neluarea în considerare a cifrei de afaceri pe piața lizinei în SEE. Din contră, acestea se bazează pe compararea cifrelor de afaceri mondiale ale întreprinderilor implicate în înțelegere pentru a-și justifica afirmația referitoare la caracterul discriminatoriu al cuantumului de plecare al amenzii, subliniind totuși că cifra respectivă se ridică, în cazul acestora, la 295 de milioane de euro în anul 1995, și nu la 946 de milioane de euro, după cum indică în mod eronat Comisia.
- 70 Este necesar să se sublinieze că Comisia a recunoscut că cifra de afaceri totală realizată de Sewon din tabelul de la considerentul 304 din decizie nu este corectă și a precizat că în realitate a folosit cifra de afaceri realizată de Sewon în anul 1995, menționată la considerentul 16 din decizie, respectiv 227 de milioane de euro, care este inferioară cuantumului indicat de reclamante.
- 71 Chiar dacă cifra de afaceri totală realizată de Sewon în anul 1995, fie în valoare de 227, fie de 295 de milioane de euro, ar părea într-adevăr considerabil inferioară cifrei realizate de Cheil și Kyowa, împreună cu care a format înțelegerea, această constatare nu ar putea totuși să conducă la concluzia că în speță a produs o încălcare a principiului egalității de tratament.
- 72 Astfel, comparația cifrelor de afaceri realizate pe piața mondială a lizinei de către Cheil, Kyowa și Sewon, menționate în coloana a doua din tabelul de la considerentul 304 din decizie arată că, în mod întemeiat, întreprinderile respective au fost reunite în același grup și li s-a impus un cuantum de plecare specific identic.
- 73 Astfel, nu se contestă faptul că Sewon a realizat în anul 1995 o cifră de afaceri pe piața mondială a lizinei în valoare de 67 de milioane de euro și că aceasta este foarte apropiată din punct de vedere al cuantumului de cifra realizată de Kyowa, în valoare de 73 de milioane de euro, și puțin mai mare decât cea realizată de Cheil, în speță în valoare de 40 milioane de euro, sau de 52 de milioane de euro, conform considerentului 18 din decizie, cu precizarea că în speță Comisia putea în mod legitim să ia în considerare, ca indicator al mărimii conform punctului 1 secțiunea A paragraful al șaptelea din Liniile directoare, ceea ce reclamantele au recunoscut în ședință.
- 74 Pe de altă parte, Comisia susține că subdiviziunea efectuată este de asemenea justificată de compararea cifrelor de afaceri pe piața lizinei în SEE realizate de întreprinderile în cauză.
- 75 Deși este adevărat că, în decizie, Comisia nu a luat în considerare cifrele de afaceri respective, trebuie amintit, astfel cum se precizează la punctul 54 de mai sus, că Tribunalul poate aprecia, în cadrul competenței sale de fond atribuite de articolul 229 CE și de articolul 17 din Regulamentul nr. 17, caracterul corespunzător al cuantumului amenzilor. Această apreciere poate justifica prezentarea și luarea în considerare a unor informații suplimentare, ca de exemplu, în speță, cifra de afaceri realizată de întreprinderile implicate pe piața lizinei în SEE

(a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 noiembrie 2000, SCA Holding/Comisia, citată anterior, punctele 53–55).

- 76 Luarea în considerare a cifrei de afaceri realizate de Sewon pe piața lizinei în SEE arată o cvasi-identitate a situației acesteia cu cea a celorlalți doi „mici” producători, respectiv Cheil și Kyowa. În timp ce în anul 1995 Ajinomoto și ADM au realizat pe piața menționată cifre de afaceri de 75 și, respectiv, 41 milioane de euro (considerentele 5 și 10 din decizie), Cheil, Kyowa și Sewon au realizat cifre de afaceri de 17, 16 și respectiv 15 milioane de euro pe aceeași piață. Astfel, reiese că influența societății Sewon pe piața afectată era comparabilă cu cea a celorlalți doi „mici” producători, Cheil și Kyowa. Ținând seama de faptul că respectivele întreprinderi au participat la aceeași încălcare, se justifică faptul că cuantumul de plecare al amenzii care le-a fost aplicată este identic.
- 77 Rezultă că cuantumul de plecare de 15 milioane de euro aplicat reclamantelor nu este discriminatoriu.

Cu privire la circumstanțele atenuante

Argumentele părților

- 78 Reclamantele susțin că, în conformitate cu punctul 3 liniuța a doua din Liniile directoare, cu privirea la „neaplicarea în practică a acordurilor sau practicilor ilicite”, Comisia ar fi trebuit să le acorde o reducere a cuantumului amenzii, pentru motivul că Sewon aplicase acordurile privind prețurile și cantitățile într-o măsură mult mai redusă decât ceilalți producători.
- 79 În primul rând, Comisia nu a ținut seama de diferențele clare în cadrul punerii în aplicare a acordurilor privind prețurile dintre producători. Astfel cum reiese dintr-un tabel comparativ al prețurilor (anexa 6 la cerere și considerentul 47 din decizie), prețurile practicate de Sewon erau cu mult mai mici decât obiectivele de prețuri stabilite în acorduri și decât prețurile practicate de ceilalți producători. În special, prețul mediu lunar practicat de Sewon în Europa a fost cel mai mic dintre cel al tuturor producătorilor timp de 27 de luni.
- 80 Nerespectarea de către Sewon a acordurilor privind prețurile este demonstrată totodată de numeroase elemente din dosar. În această privință, reclamantele citează criticile formulate de Ajinomoto și Kyowa împotriva societății Sewon cu ocazia reuniunii din 12 martie 1991 de la Tokyo (anexa 7 la cerere), apoi de Ajinomoto cu ocazia reuniunii din 2 noiembrie 1992 de la Seul (considerentul 89 din decizie și anexa 8 la cerere), raportul unui reprezentant al societății Kyowa din 20 aprilie 1993 și criticile acestei întreprinderi cu ocazia reuniunii din 27 mai 1993 (anexele 9 și 10 la cerere), un fax din 17 mai 1994 adresat societății Kyowa (anexa 11 la cerere), observațiile formulate de ADM în iunie 1994 (anexa 12 la cerere), declarațiile societății Ajinomoto din 23 noiembrie 1994 (anexa 13 la cerere) și un proces-verbal al societății Ajinomoto (anexa 14 la cerere).
- 81 În al doilea rând, Comisia nu a ținut seama de faptul că Sewon și-a crescut în mod continuu producția și și-a maximizat vânzările, ceea ce a condus la o neaplicare în practică a acordurilor.
- 82 Comisia s-a limitat la considerentul 378 din decizie, afirmând că acordurile privind cantitățile au fost respectate, fără să prezinte vreo dovadă concludentă. De asemenea, argumentul acesteia, conform căruia acest acord privea cantitățile minime, este greu de înțeles, în măsura în care acest tip de înțelegeri implică, din contră, o reducere a producției în vederea creșterii prețurilor. În orice caz, din dosar reiese că Sewon, dimpotrivă, a căutat să își maximizeze

vânzările. În această privință, reclamantele invocă o creștere a vânzărilor acestora în anul 1991 (considerentul 211 din decizie), precum și în anii 1992 și 1993, un raport intern care atestă politica de producție la capacitate maximă a societății Sewon (anexa 15 la cerere), precum și declarația unui reprezentant al ADM cu ocazia reuniunii din 23 august 1994 (anexa 16 la cerere).

- 83 La argumentul Comisiei conform căruia rolul societății Sewon a fost considerat pasiv începând din anul 1995, ceea ce deja a atras pentru aceasta o reducere a amenzii cu 20 %, reclamantele răspund că, în conformitate cu Liniile directoare, „rolul pasiv” al unei întreprinderi în cadrul unei înțelegeri și „neaplicarea în practică” a unui acord sunt două concepte distincte. În consecință, faptul că Sewon a obținut o reducere a cuantumului amenzii ca urmare a rolului său pasiv în ceea ce privește repartizarea volumelor vânzărilor nu poate justifica refuzul de a-i acorda o reducere, în temeiul aplicării mai restrânse a acordurilor.
- 84 Comisia solicită respingerea pretențiilor reclamantelor, afirmând că neexecutarea unui acord nu trebuie confundată cu participarea la încălcare și înșelăciunea și că Sewon a obținut deja o reducere a amenzii, ca urmare a atitudinii sale pasive în ceea ce privește repartizarea cantităților începând din anul 1995 (considerentul 365 din decizie).

Aprecierea Tribunalului

- 85 Astfel cum reiese din jurisprudență, în cazul în care o încălcare a fost comisă de mai multe întreprinderi, este necesar să se examineze gravitatea relativă a participării la încălcare a fiecăreia dintre acestea (Hotărârea Curții din 16 decembrie 1975, Suiker Unie și alții/Comisia, 40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 și 114/73, Rec., p. 1663, punctul 623 și Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Comisia/Anic Participazioni, C-49/92 P, Rec., p. I-4125, punctul 150) pentru a stabili dacă acestora li se aplică circumstanțe agravante sau atenuante.
- 86 Punctele 2 și 3 din Liniile directoare prevăd o modificare a cuantumului de bază al amenzii în funcție de anumite circumstanțe agravante și atenuante.
- 87 În special, punctul 3 din Liniile directoare conține, sub titlul de circumstanțe atenuante, o listă neexhaustivă de circumstanțe care pot conduce la o reducere a cuantumului de bază al amenzii. Astfel, se menționează rolul pasiv al unei întreprinderi, neaplicarea în practică a acordurilor, încetarea încălcării de la primele intervenții ale Comisiei, existența unei îndoieli rezonabile a întreprinderii cu privire la caracterul ilicit al comportamentului avut, comiterea încălcării din neglijență, precum și cooperarea efectivă a întreprinderii în cadrul procedurilor din afara sferei de aplicare a Comunicării privind cooperarea.
- 88 În această privință, Comisia a făcut trimitere în memoriul său în apărare la Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, Cascades/Comisia (T-308/94, Rec., p. II-925), în care Tribunalul a considerat că faptul că o întreprindere a cărei participare la o înțelegere privind prețurile a fost demonstrată nu s-a comportat pe piață într-un mod conform celui convenit împreună cu concurenții nu constituie în mod obligatoriu un factor de luat în considerare ca circumstanță atenuantă pentru stabilirea cuantumului amenzii care trebuie aplicată (punctul 230).
- 89 Trebuie remarcat că, în cadrul hotărârii menționate anterior, Tribunalul și-a exercitat controlul asupra unei decizii a Comisiei care nu a aplicat Liniile directoare, deoarece era anterioară adoptării acestora, care prevedeau deja în mod expres luarea în considerare a neaplicării efective a unui acord ilicit ca circumstanță atenuantă. Astfel cum s-a precizat deja la punctul 38 de mai sus, potrivit unei jurisprudențe constante, Comisia nu se poate abate de la regulile

pe care ea însăși și le-a stabilit. În special, în cazul în care Comisia adoptă linii directoare pentru a indica, în conformitate cu tratatul, criteriile pe care dorește să le aplice în cadrul exercitării puterii sale de apreciere, acestea i se aplică o autolimitare a respectivei puteri, în sensul că trebuie să se conformeze normelor indicative pe care ea însăși și le-a impus (Hotărârea AIUFFASS și AKT/Comisia, citată anterior, punctul 57 și Hotărârea Vlaams Gewest/Comisia, citată anterior, punctul 89).

- 90 Rămâne de stabilit dacă în speță Comisia avea dreptul să concluzioneze că reclamantele nu pot beneficia de o circumstanță atenuantă, în temeiul neaplicării în practică a acordurilor, în conformitate cu punctul 3 a doua liniuță din Liniile directoare. În acest scop, trebuie verificat dacă circumstanțele invocate de reclamante sunt în măsură să demonstreze că, în perioada în care a aderat la acordurile ilicite Sewon s-a sustras efectiv de la aplicarea acestora prin adoptarea unui comportament concurențial pe piață (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 15 martie 2000, Cimenteries CBR și alții/Comisia, T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 și T-104/95, Rec., p. II-491, punctele 4872–4874).
- 91 În ceea ce privește, în primul rând, pretinsa neaplicare a acordurilor privind prețurile, Comisia a remarcat în decizie (considerentul 376) că acordurile în cauză se refereau la obiective de prețuri (sau „prețuri țintă”), astfel încât punerea în aplicare a acordurilor respective nu implică aplicarea unui preț corespunzător obiectivului de preț convenit, ci efortul părților de a-și apropia obiectivele de prețuri. Aceasta a mai indicat că „din informațiile colectate de Comisie reiese că în prezenta cauză, în urma majorității acordurilor privind prețurile, părțile și-au stabilit prețurile în conformitate cu acordurile încheiate”.
- 92 În răspunsul la o întrebare scrisă a Tribunalului, Comisia a precizat că informațiile menționate anterior sunt cele referitoare la prețurile întreprinderilor care apar la considerentul 47 din decizie și a prezentat un grafic care arată evoluția prețurilor țintă și a prețurilor practicate de fiecare întreprindere implicată.
- 93 Având în vedere acest document, se poate observa în primul rând că, deși prețurile practicate de Sewon nu coincid cu prețurile țintă, fiind de regulă mai mici decât acestea din urmă, același lucru este valabil pentru prețurile practicate de ceilalți producători de lizină, cu excepția societății ADM, din martie 1992 până la încetarea perioadei încălcării, în iunie 1995.
- 94 În continuare, este evident că, deși prețurile societății Sewon erau echivalente prețurilor societății Cheil (uneori puțin mai mari, alteori puțin mai mici) și de regulă mai mici decât cele practicate de ceilalți producători, diferențele constatate nu pot fi considerate semnificative și producând pe piață un comportament într-adevăr independent și concurențial.
- 95 În ultimul rând, este deosebit de important să se constate că evoluția prețurilor societății Sewon a fost în concordanță, pe tot parcursul perioadei încălcării, cu evoluția obiectivelor de prețuri convenite între membrii înțelegerii, ceea ce susține în plus concluzia conform căreia aceasta din urmă a avut efecte prejudiciabile asupra pieței (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 decembrie 1991, Hercules Chemicals/Comisia, citată anterior, punctul 340). Această concordanță pe o perioadă atât de lungă demonstrează lipsa voinței societății Sewon de a se sustrage efectiv aplicării acordurilor privind prețurile.
- 96 În această privință, este necesar să se precizeze că, în cursul lunii iunie 1993, cei cinci producători de lizină s-au înțeles să stabilească prețul lizinei la 3,20 mărci germane (DEM) pe kilogram (considerentele 104 și 198 din decizie), preconizând totodată o nouă creștere a prețurilor în etape. Prin urmare, prețul lizinei a avut efectiv o creștere considerabilă și a fost

stabilit la 5,30 DEM pe kilogram, în urma unui acord încheiat în octombrie 1993 (considerentele 114 și 199 din decizie). Începând din august 1993, Sewon a participat integral la tendința de creștere care îi implica pe toți producătorii de lizină, prețurile acesteia ajungând de la 2,81 DEM pe kilogram în iulie 1993 la 3,45 DEM în luna august același an, apoi la 3,94 DEM în septembrie și într-un final la 4,55 DEM în octombrie 1993. Sewon nu a încercat deloc în această etapă importantă a înțelegerii să se distanțeze de ceilalți producători prin adoptarea unei politici a prețurilor efectiv concurențiale.

- 97 În ceea ce privește reacțiile celorlalți membri ai înțelegerii față de comportamentul societății Sewon, acestea nu pot fi considerate drept dovada neaplicării în practică a acordurilor anticoncurențiale, ci corespund unor reproșuri logice adresate unui partener care încearcă să obțină avantaje comerciale față de ceilalți membri, rămânând totodată în cadrul respectivei înțelegeri.
- 98 Din aceste considerente rezultă că nu a fost demonstrată neaplicarea în practică de către Sewon a acordurilor privind prețurile, diferența gradului de punere în aplicare a acordurilor privind prețurile, invocată astfel de reclamante în cererea lor, neputând fi considerată în speță o neexecutare a acestora.
- 99 În al doilea rând, în ceea ce privește pretinsa neaplicare a acordurilor privind volumele vânzărilor, trebuie amintit că în decizie (considerentul 378) Comisia a subliniat că membrii înțelegerii considerau cotele care le erau alocate drept „cantități minime” și că „atâta timp cât fiecare parte era în măsură să vândă cel puțin cantitățile care îi erau alocate, acordul era respectat”.
- 100 După cum toate întreprinderile în cauză au subliniat în mod întemeiat, această afirmație este cel puțin în contradicție cu faptele reproșate, în măsura în care obiectivul creșterii prețurilor, care era urmărit în principal de membrii înțelegerii, implica în mod necesar o limitare a producției de lizină și, așadar, alocarea unor cote de vânzare maxime. Acest lucru este confirmat în special de considerentul 221 și următoarele din decizie, consacrate evaluării acordurilor privind cantitățile în raport cu articolul 81 alineatul (1) CE, în care se face referire la limitările vânzărilor. Prin urmare, această afirmație a Comisiei trebuie considerată nerelevantă.
- 101 În continuare, trebuie precizat că, având în vedere decizia menționată, trebuie să se distingă două perioade în cadrul analizei aplicării în practică de către Sewon a acordurilor privind volumele vânzărilor, respectiv înainte și după ianuarie 1995.
- 102 În ceea ce privește prima perioadă, trebuie subliniat că, potrivit considerentului 211 din decizie, s-a încheiat un acord în urma reuniunilor din 18 februarie și 12 martie 1991, între Ajinomoto, Kyowa și Sewon, cu scopul ca aceasta din urmă să își limiteze în anul 1991 volumul vânzărilor sale în Europa la nivelul celui din anul 1990. Pe de altă parte, după ce a admis planul de repartizare a vânzărilor pentru anul 1992 propus de Ajinomoto și Kyowa, Sewon a acceptat să își limiteze vânzările în Europa la 6 000 de tone (considerentul 214 din decizie). În ultimul rând, deși întreprinderile membre ale înțelegerii nu au ajuns la un acord general privind repartizarea vânzărilor pentru anul 1993, Sewon a scris la 8 decembrie 1993 la un acord general privind alocarea cotelor de vânzări fiecărui producător pentru anul 1994, la finalul căruia i s-a alocat o cotă de bază corespunzătoare vânzărilor sale din anul 1993, precum și o cotă suplimentară de 2 000 de tone, pe baza creșterii estimate a vânzărilor (considerentele 215 și 216 din decizie). În acest stadiu, trebuie amintit că reclamantele au indicat expres în cererea lor că nu pun în discuție sau nu contestă niciuna dintre constatările

factuale cuprinse în decizie, contestația lor referindu-se exclusiv la cuantumul amenzii care le-a fost aplicată prin articolul 2 din Decizie.

- 103 În susținerea afirmației despre nerespectarea acordurilor privind cantitățile, reclamantele invocă o creștere continuă a producției și vânzărilor de lizină începând din 1990.
- 104 În această privință, reclamantele se referă în primul rând la diverse cifre prezentate în cererea referitoare la activitățile citate anterior, care nu dovedesc în fapt neaplicarea efectivă a acordurilor privind volumele vânzărilor menționate la punctul 102 de mai sus.
- 105 Astfel, cifrele menționate în tabelul de la pagina 33 din cerere și în considerentul 48 din decizie exprimă în tone producția și vânzările totale de lizină și nu demonstrează așadar nerespectarea acordurilor de limitare a vânzărilor respective în Europa acceptate de Sewon. În plus, pentru anul 1994, cifrele din tabelul citat anterior arată că Sewon a respectat într-adevăr cota care îi fusese alocată pentru anul respectiv. Pe de altă parte, deși reclamantele nu au oferit nicio cifră pentru vânzările de lizină în Europa pentru anul 1990, interzicând comparația între anii 1990 și 1991, datele comunicate pentru anul 1992 arată că vânzările societății Sewon în Europa erau mult mai mici de 6 000 de tone.
- 106 În al doilea rând, referirea la un raport marketing intern datând din 3 mai 1993 (anexa 15 la cerere), în care apare mențiunea „Continuați politica de producție la capacitate maximă/de vânzare a totalului cantităților”, este de asemenea lipsită de relevanță, în măsura în care mențiunea respectivă nu corespunde decât exprimării unei simple intenții, care nu demonstrează în niciun caz neaplicarea în practică a acordurilor privind cantitățile.
- 107 În al treilea rând, declarația unui reprezentant al ADM datând din 23 august 1994 (anexa 16 la cerere), conform căreia „tot [Sewon] este cea care solicită o cantitate suplimentară deși [aceasta] este singura care [vinde] la capacitate maximă” nu este, în sine, de natură să demonstreze neaplicarea menționată anterior. În plus, este necesar să se observe că, referitor la anul 1994, tabelul de la considerentul 267 din decizie, în care s-a făcut o comparație între cotele de piață mondiale alocate în anul respectiv fiecărui membru al înțelegerii în temeiul acordurilor și cotele care au fost efectiv deținute, demonstrează că Sewon nu a depășit în mod evident cota alocată în temeiul acordurilor în cauză, cota de piață mondială a societății fiind mult inferioară celei care îi fusese alocată. Reclamantele nu au oferit în acest sens niciun element care să demonstreze caracterul eronat al datelor cuprinse în tabelul citat anterior.
- 108 Rezultă că reclamantele nu ar putea beneficia ca circumstanță atenuantă de neaplicarea efectivă a acordurilor privind volumele vânzărilor pentru perioada cuprinsă între iulie 1990 și decembrie 1994.
- 109 În ceea ce privește perioada ultimelor șase luni ale înțelegerii, respectiv din ianuarie până în iunie 1995, este necesar să se sublinieze că în cadrul reuniunii din 18 ianuarie 1995 toate întreprinderile în cauză au convenit să mențină cotele de piață care au fost stabilite pentru anul 1994, cu excepția societății Sewon, care a refuzat cota propusă și a solicitat o cotă de piață mai mare (considerentul 154 din decizie). În plus, în cadrul reuniunii din 21 aprilie 1995, toți membrii înțelegerii au comparat cotele de producție care au fost stabilite pentru anul 1994, precum și pentru perioada cuprinsă între ianuarie și martie 1995, cu cifrele vânzărilor efectiv realizate în cursul perioadei respective. Cu această ocazie, Ajinomoto, ADM, Cheil și Kyowa au protestat vehement întrucât Sewon și-a mărit volumul vânzărilor și și-a depășit cota din anul 1995, ceea ce nu a împiedicat-o pe aceasta din urmă să își confirme obiectivul de vânzări (considerentul 160 din decizie). În sfârșit, în cursul reuniunii din 27 aprilie 1995, ADM,

Kyowa și Cheil s-au mai plâns și de creșterea volumului vânzărilor societății Sewon, precum și de informațiile incomplete pe care aceasta le oferea (considerentul 164 din decizie).

- 110 Pe baza acestor elemente, Comisia a considerat că Sewon a jucat un rol pasiv începând din anul 1995 în acordul privind cantitățile, pe motiv că nu mai era parte la acordul respectiv și că încetase de altfel să îi informeze pe ceilalți producători despre volumele vânzărilor sale (considerentul 365 din decizie).
- 111 Descrierea comportamentului societății Sewon de la punctul 109 de mai sus arată că întreprinderea s-a sustras în realitate de la aplicarea acordului privind cantitățile în perioada cuprinsă între ianuarie și iunie 1995, analiză agreată în definitiv de reprezentantul Comisiei în cadrul ședinței din 25 aprilie 2002.
- 112 Cu toate acestea, lăsând la o parte chestiunea încadrării exacte a comportamentului societății Sewon în raport cu circumstanțele atenuante menționate în Liniile directoare, reclamantele au beneficiat în temeiul deciziei de o reducere de 20 % din creșterea care fusese aplicată pe motivul duratei, ceea ce echivalează cu o reducere de 5,71 % din cuantumul de bază al amenzii.
- 113 Întrucât reducerea acordată de Comisie și cea solicitată de reclamante se bazează exact pe aceleași fapte, este necesar să se considere, în cadrul competenței de fond a Tribunalului, că reducerea acordată deja reclamantelor este legală în totalitate, ca mărime, având în vedere comportamentul societății Sewon referitor la acordul privind volumele vânzărilor pentru perioada cuprinsă între ianuarie și iunie 1995.

Cu privire la cooperarea societății Sewon în cursul procedurii administrative

Argumentele părților

- 114 Reclamantele susțin că Comisia a încălcat dispozițiile secțiunii C din Comunicarea privind cooperarea, pe motiv că aceasta le-a refuzat reducerea semnificativă a cuantumului amenzii, cuprinsă între 50 și 70 % și nu le-a acordat decât o reducere de 50 %, în temeiul secțiunii D din comunicarea menționată.
- 115 În această privință, reclamantele susțin, pe de o parte, că Comisia a concluzionat în mod eronat că Sewon nu îndeplinea condiția de la litera (d) din secțiunea B din Comunicarea privind cooperarea, la care face trimitere în special secțiunea C din aceasta, considerând că respectiva cooperare „nu era în totalitate voluntară”, deși aceasta îi furnizase toate informațiile utile și menținuse o cooperare permanentă și totală pe tot parcursul investigației, conform textului acestei dispoziții. Este irelevant faptul că fuseseră deja inițiate verificări la sediile societăților Kyowa și ADM și că societății Sewon i se adresase o cerere de informații, deoarece nici secțiunea B litera (d), nici secțiunea C din Comunicarea privind cooperarea nu impuneau începerea cooperării anterior deschiderii actelor de investigație.
- 116 Pe de altă parte, este îndeplinită a doua condiție din secțiunea C citată anterior, respectiv că informația trebuie furnizată în urma unei verificări, dar înainte ca Comisia să intre în posesia unor dovezi suficiente pentru deschiderea procedurii în vederea adoptării unei decizii. Astfel, investigațiile de la sediile societăților ADM și Kyowa nu ar fi permis dezvăluirea unor informații referitoare la încălcarea comisă între anii 1990 și 1992.

- 117 Comisia susține în primul rând că Sewon a fost prima societate care a prezentat dovezi concludente și complete privind durata înțelegerii, dar că Ajinomoto a fost prima care a oferit probe decisive în ceea ce privește perioada ulterioară intrării societății ADM pe piață.
- 118 În continuare, Sewon nu îndeplinește condiția din secțiunea B litera (d) din Comunicarea privind cooperarea deoarece, pentru ca o cooperare să fie considerată „permanentă și totală”, ar trebui ca întreprinderea să ofere dovezi complete în mod voluntar, și nu în urma unei cereri de informații în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17, ca în speță. Această interpretare este confirmată de Hotărârea Cascades/Comisia, citată anterior.
- 119 În plus, potrivit Comisiei, aceasta nu era o situație în care, în urma investigațiilor efectuate la sediile participantelor la înțelegere, aceasta să nu dețină informații suficiente pentru a justifica deschiderea unei proceduri.
- 120 În sfârșit, presupunând chiar că Sewon ar fi îndeplinit condițiile din secțiunea C din Comunicarea privind cooperarea, aceasta nu ar fi beneficiat automat de o reducere mai mare decât cea obținută în temeiul secțiunii D din comunicarea menționată, respectiv 50 % din cuantumul amenzii care i-ar fi fost de altfel aplicată.

Aprecierea Tribunalului

- 121 Trebuie amintit cu titlu introductiv că, în Comunicarea privind cooperarea, Comisia a definit condițiile în care întreprinderile care cooperează cu aceasta în cursul investigației asupra unei înțelegeri vor putea fi scutite de amendă sau beneficia de o reducere a cuantumului amenzii pe care de altfel ar fi trebuit să o plătească (a se vedea punctul A 3 din Comunicarea privind cooperarea).
- 122 În ceea ce privește aplicarea Comunicării privind cooperarea în cazul societății Sewon, nu se contestă faptul că aceasta nu intră în domeniul de aplicare a secțiunii B din comunicare, referitor la cazul în care o întreprindere a denunțat o înțelegere secretă Comisiei înainte ca aceasta să fi efectuat o investigație (caz care ar putea conduce la o reducere cu cel puțin 75 % din cuantumul amenzii).
- 123 În măsura în care reclamantele consideră în schimb că refuzul Comisiei de a le acorda beneficiul reducerii prevăzute în secțiunea C din Comunicarea privind cooperarea a fost eronat, trebuie verificat dacă Comisia a încălcat condițiile de aplicare prevăzute de secțiunea menționată.
- 124 Secțiunea C din Comunicarea privind cooperarea, intitulată „Reducere importantă a cuantumului amenzii” dispune:
- „Întreprinderea care, îndeplinind condițiile prevăzute de secțiunea B literele (b)-(e), denunță înțelegerea secretă după ce Comisia a efectuat, în temeiul unei decizii, o investigație asupra întreprinderilor parte la înțelegere, fără ca această investigație să fi furnizat un fundament suficient pentru a justifica deschiderea procedurii în vederea adoptării unei decizii, beneficiază de o reducere a amenzii de 50-75 % din cuantumul acesteia.” [traducere neoficială]
- 125 Condițiile din secțiunea B la care face trimitere secțiunea C se referă la întreprinderea care:
- „b) este prima care furnizează elemente hotărâtoare pentru a demonstra existența înțelegerii;

- c) și-a încetat participarea la activitatea ilegală până la momentul la care denunță înțelegerea cel târziu;
- d) furnizează Comisiei toate informațiile utile, precum și toate documentele și elementele de probă de care dispune referitoare la înțelegere și cooperează permanent și deplin pe tot parcursul investigației;
- e) nu a constrâns o altă întreprindere să participe la înțelegere, nici nu a inițiat sau a avut un rol hotărâtor în cadrul activității ilegale”. [traducere neoficială]

126 În decizie, Comisia a considerat că niciuna dintre întreprinderile implicate nu putea beneficia de o reducere importantă a amenzii în temeiul secțiunii C din Comunicarea privind cooperarea, pe motiv că niciuna dintre ele nu îndeplinea condițiile stabilite de secțiunea B literele (b)-(e) la care face trimitere secțiunea C (considerentul 429).

127 Din considerentele 423-425 din decizie rezultă că, astfel cum susțin reclamantele fără a fi contrazise, Comisia a admis în mod implicit, din motivele prezentate la considerentul 423 din decizie, că Sewon îndeplinea condițiile stabilite de secțiunea B literele (b), (c) și (e) din Comunicarea privind cooperarea. Beneficiul reducerii prevăzute de secțiunea C din comunicare nu le-a fost refuzat decât pentru motivul că cooperarea societății Sewon nu îndeplinea condițiile din secțiunea B litera (d) din Comunicarea privind cooperarea.

128 Or, motivele invocate de Comisie în acest sens (considerentul 424 din decizie) sunt în mod evident contrare atât textului dispozițiilor secțiunii B litera (d) din Comunicarea privind cooperarea, cât și spiritului dispozițiilor secțiunii C din comunicarea respectivă.

129 În ceea ce privește primul motiv invocat — respectiv că la data începerii cooperării societății Sewon, Comisia dispunea deja de informații suficiente pentru a dovedi existența înțelegerii de la data intrării societății ADM pe piață — acesta nu este de natură să justifice refuzul de a considera ca fiind îndeplinită condiția prevăzută de secțiunea B litera (d) și, prin urmare, de a aplica secțiunea C din Comunicarea privind cooperarea.

130 În această privință, reiese din considerentul 423 din decizie că însăși Comisia a considerat că Sewon a fost „primul membru al înțelegerii care a furnizat elemente concludente și complete pentru a demonstra existența încălcării constatate” și că documentele pe care le-a prezentat constituie, în ceea ce privește prima etapă a înțelegerii cuprinsă între anii 1990 și 1992, „principala sursă a dovezilor folosită de Comisie la întocmirea prezentei decizii”. În cadrul apărării sale, Comisia recunoaște totodată că Sewon a fost prima care a prezentat dovezi concludente și complete privind durata înțelegerii. În aceste condiții, nu se poate nega că Sewon a furnizat Comisiei „toate informațiile utile, precum și toate documentele și elementele de probă de care dispune[a] referitoare la înțelegere”, în conformitate cu secțiunea B litera (d) din Comunicarea privind cooperarea.

131 Este necesar să se remarce că, în înscrisurile sale, Comisia a încercat să își justifice poziția, invocând a doua condiție stabilită de secțiunea C din Comunicarea privind cooperarea, conform căreia este necesar ca investigațiile efectuate să nu fi asigurat un temei suficient pentru justificarea deschiderii procedurii în vederea adoptării unei decizii. Astfel, aceasta intenționează să susțină că dispunea deja în perioada cooperării societății Sewon de informații oferite de Ajinomoto referitoare la existența unei înțelegeri între anii 1992 și 1995, ceea ce îi permitea deschiderea procedurii din momentul respectiv.

132 Tribunalul nu poate accepta această argumentație.

- 133 Pe lângă faptul că, în decizie, Comisia nu se bazează pe a doua condiție stabilită de secțiunea C din Comunicarea privind cooperarea, ci numai pe inaplicabilitatea literei (d) din secțiunea B din comunicare la care face trimitere, rămâne faptul că în orice caz informațiile furnizate de Sewon cu privire la preexistența înțelegerii între anii 1990 și 1992 sunt cele care i-au permis Comisiei deschiderea procedurii împotriva societăților Ajinomoto, Kyowa și Sewon însăși pentru această perioadă a încălcării și, prin urmare, majorarea semnificativă a cuantumului amenzilor aplicate acestora pe motivul duratei încălcării. În consecință, chiar și interpretată literal, condiția din secțiunea C referitoare la imposibilitatea de a iniția procedura pe baza informațiilor obținute în etapa investigațiilor ar fi îndeplinită, din moment ce Comisia nu era în măsură să deschidă procedura pentru perioada încălcării cuprinsă între anii 1990 și 1992, înainte ca Sewon să îi ofere dovezile de care dispunea.
- 134 Cu privire la al doilea motiv invocat — respectiv că Sewon a denunțat înțelegerea după ce Comisia a efectuat o investigație în localurile societăților ADM și Kyowa —, acesta este de asemenea neîntemeiat atât în raport cu dispozițiile secțiunii B litera (d) din Comunicarea privind cooperarea, cât și cu privire la dispozițiile secțiunii C din comunicare referitoare la a doua condiție. Primele dispoziții nu condiționează aplicarea lor de absența investigațiilor. Celelalte dispoziții au în vedere exact cazul în care s-au efectuat investigații la sediile întreprinderilor părți la înțelegere.
- 135 În sfârșit, în ceea ce privește ultimul motiv invocat în decizie, referitor la faptul că o parte substanțială a informațiilor oferite de Sewon au fost furnizate în cadrul unei cereri de informații în temeiul articolului 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17 și că, drept urmare, cooperarea societății Sewon nu era în totalitate voluntară, acest motiv trebuie respins.
- 136 În această privință, Comisia invocă jurisprudența constantă, conform căreia cooperarea la investigație care nu depășește ceea ce rezultă din obligațiile care le revin întreprinderilor în temeiul articolului 11 alineatele (4) și (5) din Regulamentul nr. 17 nu justifică reducerea amenzii (Hotărârea Tribunalului din 10 martie, Solvay/Comisia, T-12/89, Rec., p. I-907, punctul 341 și Hotărârea Tribunalului Cascades/Comisia, citată anterior, punctul 260).
- 137 Cu toate acestea, rezultă de asemenea din jurisprudența citată că reducerea amenzii se justifică în cazul în care întreprinderea a oferit informații care depășesc cu mult sfera celor a căror prezentare poate fi solicitată de Comisie în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17 (a se vedea în acest sens Hotărârea Cascades/Comisia, citată anterior, punctele 261 și 262).
- 138 Or, în speță, este suficient să se constate că informațiile oferite de Sewon în răspunsul său depășeau cu mult sfera celor a căror prezentare era solicitată. Într-adevăr, astfel cum Comisia însăși la considerentul 172 din decizie, „Sewon a oferit de asemenea informații privind reuniuni care nu fuseseră menționate în cererea Comisiei [și] a continuat ulterior să ofere informații suplimentare”.
- 139 Pe de altă parte, refuzul de a acorda reclamantelor beneficiul reducerii prevăzute de secțiunea C din Comunicarea privind cooperarea, pe motiv că li se adresase o cerere de informații, încalcă de asemenea condițiile stabilite de dispoziția menționată.
- 140 Astfel cum s-a menționat, secțiunea C din Comunicarea privind cooperarea se referă la cazul în care Comisia a efectuat „o investigație în temeiul unei decizii”, act vizat de articolul 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17, „asupra întreprinderilor parte la înțelegere”, fără ca investigația să îi permită inițierea procedurii. În speță, în perioada cooperării societății Sewon, Comisia efectuase deja două investigații în localurile întreprinderilor parte la înțelegere,

respectiv ADM și Kyowa (considerentul 168 din decizie) fără ca acest fapt să îi permită ca atare Comisiei deschiderea procedurii în vederea adoptării unei decizii. Ulterior investigațiilor respective s-a continuat procedura investigației prealabile, prin trimiterea unor cereri de informații, în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17 (considerentul 171 din decizie). În plus, se poate arăta că nu s-a efectuat nicio investigație în localurile societății Sewon, ceea ce nu ar fi exclus în mod obligatoriu aplicarea secțiunii C din Comunicarea privind cooperarea dacă investigația respectivă nu ar fi asigurat un temei suficient pentru justificarea deschiderii procedurii în vederea adoptării unei decizii.

- 141 Prin urmare, faptul că societății i s-a adresat o cerere de informații, în temeiul articolului 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17, nu poate fi decisiv pentru neacordarea dreptului la o reducere importantă, cuprinsă între 50 și 75 % din quantumul amenzii, în temeiul secțiunii C din Comunicarea privind cooperarea, cu atât mai mult cu cât cererea respectivă constituie un act mai puțin coercitiv decât investigația efectuată în temeiul unei decizii.
- 142 Această interpretare este clar confirmată de Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, *Mo och Domsjö/Comisia* (T-352/94, Rec., p. II-1989), în care Tribunalul, după ce a subliniat că Stora prezentase informații care depășeau cu mult pe cele a căror prezentare putea fi solicitată în cadrul unei cereri de informații (punctul 410 din hotărâre), a considerat că „chiar dacă Stora nu a cooperat decât după ce Comisia a efectuat investigații în cadrul întreprinderilor în conformitate cu articolul 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17, Comisia nu a depășit, prin reducerea cu două treimi a quantumului amenzii aplicate societății Stora, marja de apreciere de care dispune la calcularea quantumului amenzilor” (punctul 402 din hotărâre). Cu toate că hotărârea respectivă se referă la o decizie anterioară publicării Comunicării privind cooperarea, interpretarea din aceasta rămâne valabilă în cadrul aplicării dispozițiilor din secțiunea C din comunicarea menționată.
- 143 În aceste condiții, este necesar să se considere că astfel Comisia a încălcat secțiunea C din Comunicarea privind cooperarea.
- 144 În consecință, Tribunalului trebuie, în cadrul competenței sale de fond, să statueze asupra quantumului reducerii amenzii care trebuie acordată reclamantelor în temeiul secțiunii C din Comunicarea privind cooperarea. Comisia susține că reducerea acordată pe această bază nu ar fi fost în mod obligatoriu mai mare decât cea care a fost acordată în speță în temeiul secțiunii D din comunicarea menționată, respectiv 50 %.
- 145 Totuși, este necesar să se precizeze că informațiile prezentate de Sewon au fost decisive pentru constatarea existenței unei încălcări între anii 1990 și 1992 și, prin urmare, pentru calcularea duratei înțelegerii, ceea ce justifică dreptul la reducerea cu 60 % a quantumului amenzii.

Cu privire la metoda de calcul și quantumul final al amenzii

- 146 În decizie, Comisia le-a recunoscut reclamantelor beneficiul a două circumstanțe atenuante, una în temeiul rolului pasiv al societății Sewon în anul 1995 cu privire la cotele de vânzări, care a implicat o reducere cu 20 % a majorării aplicate acestei întreprinderi pe motivul duratei încălcării (considerentul 365), iar cealaltă ca apreciere a încetării încălcării încă de la primele intervenții ale unei autorități publice (considerentul 384), justificând o reducere cu 10 % aplicată rezultatului primei reduceri.
- 147 Este necesar să se constate că, în cele două cazuri menționate anterior, în mod contrar procedurii aplicate societății Cheil, Comisia nu a aplicat reducerile acordate, în temeiul

circumstanțelor atenuante, cuantumului de bază al amenzii, calculat în funcție de gravitatea și durata încălcării.

- 148 Printr-o întrebare scrisă notificată Comisiei la 7 februarie 2002, Tribunalul a invitat-o pe aceasta din urmă în special să precizeze și să justifice metoda de calcul a cuantumului amenzilor.
- 149 În răspunsul din data de 27 februarie 2002, Comisia a precizat că metoda corectă de calculare a majorărilor și reducerilor menite să țină seama de circumstanțele agravante și atenuante constă în aplicarea unui procent la cuantumul de bază al amenzii. De asemenea, aceasta a recunoscut că nu a aplicat în mod sistematic respectiva metodă de calcul în cadrul deciziei, mai ales în cazul societăților Ajinomoto și ADM.
- 150 În ședință, reclamantele au precizat că nu au obiecții de formulat cu privire la metoda de calcul a cuantumului amenzilor propusă de Comisie.
- 151 În acest context, trebuie subliniat că, potrivit Liniilor directoare, după ce a stabilit cuantumul de bază al amenzii în funcție de gravitatea și durata încălcării, Comisia aplică o majorare și/sau o reducere a cuantumului respectiv, în temeiul circumstanțelor agravante sau atenuante.
- 152 Având în vedere formularea Liniilor directoare, Tribunalul consideră că procentele corespunzătoare majorărilor sau reducerilor, decise în temeiul circumstanțelor agravante sau atenuante, trebuie aplicate la cuantumul de bază al amenzii, calculat în funcție de gravitatea și durata încălcării, și nu la cuantumul majorării aplicate anterior pe motivul duratei încălcării sau la rezultatul aplicării unei majorări sau reduceri inițiale în temeiul unei circumstanțe agravante sau atenuante. Astfel cum Comisia a subliniat în mod întemeiat în răspunsul la întrebarea scrisă a Tribunalului, metoda de calculare a cuantumului amenzilor descrisă anterior se deduce din textul Liniilor directoare și permite garantarea egalității de tratament între diversele întreprinderi care participă la același cartel.
- 153 Trebuie amintit că, în cadrul analizei privind comportamentul societății Sewon în raport cu acordurile privind volumele vânzărilor, Tribunalul a considerat (punctul 111 de mai sus) că aceasta din urmă s-a sustras în practică de la aplicarea acordurilor menționate în perioada cuprinsă între ianuarie și iunie 1995. După ce a constatat că reducerea acordată de Comisie pe motivul rolului pasiv al societății Sewon cu privire la cotele de vânzări și cea solicitată de reclamante pe motivul neaplicării în practică a acordurilor se bazau pe aceleași identice, Tribunalul a considerat (punctul 113 de mai sus) ca deplin justificată ca valoare, reducerea de 20 % a majorării care fusese aplicată pe motivul duratei încălcării. Or, această reducere echivalează cu o reducere de 5,71 % a cuantumului de bază al amenzii (21 milioane de euro).
- 154 În plus, trebuie precizat că reducerea de 10 % acordată de Comisie pe motivul încetării încălcării imediat după primele intervenții ale unei autorități publice și aplicată la rezultatul folosirii primei reduceri acordate în baza rolului pasiv al societății Sewon, respectiv un cuantum de 19,8 milioane de euro, echivalează cu o reducere de circa 9,43 % a cuantumului de bază, care este într-adevăr corespunzătoare ca mărime.
- 155 În aceste condiții, Tribunalul consideră, în cadrul competenței sale de fond, că este necesar să se adauge reducerii de 5,71 % cea de 9,43 % menționată la punctul anterior, respectiv o reducere totală de 15,14 %, pe motivul circumstanțelor atenuante, care trebuie aplicată la cuantumul de bază al amenzii, ceea ce echivalează cu o amendă în valoare de 17 820 600 euro anterior aplicării dispozițiilor Comunicării privind cooperarea.

156 Din motivele prezentate anterior, trebuie să se acorde reclamantelor o reducere de 60 % din suma de 17 820 600 euro, în temeiul secțiunii C din Comunicarea privind cooperarea, ceea ce echivalează cu o reducere de 10 692 360 euro. În consecință, cuantumul final al amenzii aplicate reclamantelor trebuie stabilit la 7 128 240 euro.

Cu privire la cheltuielile de judecată

157 În conformitate cu articolul 87 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere, Tribunalul poate să repartizeze cheltuielile de judecată sau poate decide ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli. În speță, este necesară obligarea reclamantelor la plata propriilor cheltuieli de judecată, precum și la plata în mod solidar a două treimi din cheltuielile efectuate de Comisie.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a patra)

declară și hotărăște:

- 1) **Stabilește cuantumul amenzii aplicate în mod solidar societăților Daesang Corp. și Sewon Europe GmbH la 7 128 240 euro.**
- 2) **Respinge celelalte capete de cerere.**
- 3) **Daesang Corp. și Sewon Europe GmbH suportă propriile cheltuieli de judecată și în mod solidar două treimi din cheltuielile efectuate de Comisie. Comisia suportă o treime din propriile cheltuieli de judecată.**

Vilaras

Tiili

Mengozzi

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 9 iulie 2003.

Grefier
H. Jung

Președinte
M. Vilaras